

ÚSTAV PRO INFORMACE VE VZDĚLÁVÁNÍ

Národní pedagogická knihovna Komenského

Oddělení bibliografie a dokumentace

KOMENIOLOGICKÁ LITERATURA ZA ROK 2010 S DODATKY ZE STARŠÍ ZÍSKANÉ LITERATURY

Heslo: komeniologie

Datum zpracování: 30. 6. 2011

Zpracovatel: Eva Berndorffová, Marcela Petrovičová

Počet záznamů: 64

Druhy dokumentů: články, stati, recenze

Časové vymezení: 2010 s dodatky ze starší literatury

Jazykové vymezení: čeština, slovenština, němčina,

Uspořádání záznamů: na 1. úrovni tematické podle skupin MDT
na 2. úrovni abecední podle názvu

OBSAH

čísla záznamů:

Konference	001–008
Výstavy	009–012
Vědecké instituce	013
Výročí, jubilea	014–016
Muzea	017–019
Edice díla	020
Filozofie	021–025
Teologie	026–029
Politika	030–032
Pedagogika	033–046
Korespondence	047–048
Literatura a jazykověda	049–050
Život a dílo	051–052
Komeniologové, životopisy	053–059
Komeniologický výzkum	060–061
Historie	062–064

ÚVOD

Předkládaná publikace je výběrovou bibliografií české komeniologické literatury za rok 2010 s dodatky ze starší získané literatury. Excerptní základnu bibliografie tvoří sborníky s komeniologickou tematikou a odborné časopisy (komeniologické, historické, pedagogické, filozofické, teologické, literárněvědné a vlastivědné). Záznamy článků a statí obsahují anotaci a údaje o resumé nebo literární a obrazové příloze. Při zpracování je sledován záměr postupného vytvoření co nejširší pojaté komeniologické bibliografické databáze, která zahrne i retrospektivu. Šíře zpracovatelského záběru je mimo jiné ovlivněna dostupností této literatury.

Záznamy jsou řazeny do tematických skupin podle Mezinárodního desetinného třídění, uvnitř skupin jsou řazeny abecedně podle názvu. Publikaci doplňuje seznam analyticky zpracovaných sborníků z fondu NPKK a autorský jmenný rejstřík.

Tento soupis je výběrovým výstupem z bibliografické databáze komeniologické literatury, která je v Národní pedagogické knihovně Komenského vytvářena od roku 1993. V současné době je databáze komeniologické literatury jako součást Pedagogické bibliografické databáze zpřístupněna na webových stránkách NPKK:

<http://www.npkk.cz>

<http://www.npkk.cz/opac.php>

KONFERENCE

001

061.3(Komenský, J.A.)

XXVII. mezinárodní komeniologické kolokvium v Uherském Brodě : mezi konfrontací a smírem [27th International Comeniological Colloquium in Uherský Brod] / Petr Zemek - [čeština]

In: Unie Comenius : bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 61-62.

Dvacáté sedmé uherskobrodské mezinárodní komeniologické kolokvium, které se konalo ve dnech 14.–15. října 2009, se zabývalo významem Rudolfova majestátu z roku 1609 pro stranický a náboženský život v Čechách a na Moravě v daném období. Do značné míry se tak staly tématem kolokvia otázky konfrontace a touhy po smíření jednotlivých konfesí. V této souvislosti se řečníci zabývali postoji vůdčích osobností (Žerotín, Budovec) a samozřejmě i J. A. Komenského. Stručný obsah jednotlivých referátů a zhodnocení průběhu kolokvia.

002

061.3(Komenský, J.A.):371(091):372.893

Konference "Dějiny ve škole - Škola v dějinách" v Pedagogickém muzeu J. A. Komenského v Praze [Conference "History in School - School in History" in the Comenius' Museum of Education in Prague] / Magdaléna Šustová - 2 fot. - [čeština]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 379-380.

Informace o konferenci konané 15. 10. 2009 v Pedagogickém muzeu J. A. Komenského v Praze na téma "Dějiny ve škole - Škola v dějinách". Přední čeští a slovenští pedagogové přednesli nové poznatky z oblasti dějin výuky dějepisu a dějin českého školství. Stručný obsah jednotlivých referátů. Plány další činnosti Pedagogického muzea J. A. Komenského v Praze v oblasti dějin výuky dějepisu a školství.

003

061.3(Komenský, J.A.):37.014.24(497.2)

Konference ve Varně 2009 : Humanismus a pragmatismus ve vzdělávání v XXI. století. J. A. Komenský a současné vzdělávání [Conference in Varna 2009 : Humanism and Pragmatism in Education in the 22nd Century. J. A. Comenius and Present Education] / Marie Chrobáková - 3 pozn. - [čeština]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 378-379.

Styky mezi bulharskými a českými pedagogy koncem 19. a na začátku 20. století: Josef (Konstantin) Jireček, bratři Škorpilové. Informace o velmi úspěšné 2. mezinárodní konferenci věnované J. A. Komenskému, konané 28.–30. 9. 2009 ve Varně. Stručný obsah hlavního referátu, který přednesla PhDr. Markéta Pánková, ředitelka Pedagogického muzea J. A. Komenského v Praze. Doprovodné akce.

004

061.3(Komenský, J.A.)(497.2)

Mezinárodní konference o J. A. Komenském pro učitele v bulharské Varně [International conference on J. A. Comenius pro teachers in Bulgarian Varna] / Markéta Pánková a Marie Chrobáková - [čeština]

In: Unie Comenius : bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 63.

Zpráva o konferenci, která se konala ve dnech 28.–30. září 2009 ve Varně pod názvem Humanismus a pragmatismus ve vzdělání v 21. století. J. A. Komenský a současné vzdělávání. Obsah přednášek českých účastnic M. Pánkové a M. Chrobákové. Vernisáž výstavy Jan Amos Komenský, na jejíž přípravě se podílelo Pedagogické muzeum J. A. Komenského v Praze. Křest překladu Labyrintu světa a ráje srdce od Margarity Mladenové.

005

061.3(Komenský, J.A.):284

Polská připomenutí jubilea příchodu českých exulantů do Velkopolska v roce 1628 [Polish remembrances of the anniversary of Czech exiles' coming to the Great Poland in 1628] / František Hýbl - 6 fot. - [čeština]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 373-377.

Zpráva o oslavách 380. výročí příchodu příslušníků Jednoty bratrské do Polska. Dny české kultury v Zelówě ve dnech 19.–20. 7. 2008, kdy byla J. A. Komenskému odhalena pamětní deska. V září téhož roku bylo provedeno oratorium P. Koutníka Exul Johann Amos Comenius. Konference v Jánských Lázních pod názvem Exulant Jan Amos Komenský ve dnech 19.–21. 9. 2008. Výstava, ekumenické bohoslužby a hudební pořad při oslavách desátého výročí založení Vysoké školy pro technické obory. Odborná komeniologická konference, která se konala při této příležitosti. Vědecký seminář konaný v září 2009 v Siedlci.

006

061.3(Komenský, J.A.):2

Pražský workshop o apokalypticismu, chiliasmu a prorockých viděních v raném novověku [Prague workshop on apocalypticism, millenarianism and prophecies in the beginning of modern period] / Lucie Storchová - [čeština]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 371-373.

Zpráva o workshopu s mezinárodní účastí, který se na téma "Apocalypticism, Milenarism and Prophecy Eschatological Expectations between East–Central and Western Europe 1560–1670" konal ve dnech 15.–16. ledna 2009 v Praze. Obsah referátů přednesených v jednotlivých sekcích a zaměřených na výzkum učeneckých diskusí o programu univerzální reformy, milenarismu a pansofismu v 16. a 17. století. Problematika šíření prorocství a osobnost J. A. Komenského.

007

061.3(Čiževskij, D.)

Z. Rachůnková - F. Sokolová - R. Šišková, Dmytro Čyževskij, osobnost a dílo / Anastasie Kopřivová, Kateřina Zilynská - 1 pozn. - [němčina]

In: Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského - 1. vyd. - Praha : Filosofia, 2007 - ISSN 0231-5955 ISBN 978-80-7007-291-2 (brož.) - s. 325-330.

Recenze na: Dmytro Čyževskij, osobnost a dílo. Sborník příspěvků z mezinárodní konference pořádané Slovanskou knihovnou při Národní knihovně ČR, Filozofickým ústavem AV ČR, Slovanským ústavem AV ČR a Ústavem pro českou literaturu AV ČR 13.–15. června 2002 v Praze / Z. Rachůnková - 1. vyd. - Praha : Slovanská knihovna při Národní knihovně v Praze, 2004 - 485 s. - ISBN 80-7050-384-X

Podrobná recenze sborníku z konference konané na paměť ukrajinského vědce. Recenzentky vyjmenovávají účastníky konference z Evropy i ze zámoří a věnují se důležitým referátům, které byly předneseny. Zvláštní pozornost věnují komeniologické problematice, která zaujímala v životě a díle D. Čiževského jedno ze stěžejních míst. Celou konferenci hodnotí jako záslužné připomenutí činnosti vědce, který našel azyl v meziválečné Československé republice.

008

061.3(Komenský, J.A.)

Zasedala Deutsche Comenius–Gesellschaft [Deutsche Comenius–Gesellschaft was in session] / Martin Steiner - [čeština]

In: Unie Comenius : bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 63-64.

Zpráva o výročním zasedání Deutsche Comenius-Gesellschaft ve dnech 24.–25. října 2009 v areálu bývalého sirotčince, dnes Frankesche Stiftungen v Halle/Saale, kde profesor Čiževskij objevil Komenského Obecnou poradu. Návštěva knihovny a průběh zasedání. Čeští účastníci.

VÝSTAVY

009

061.4(Komenský, J.A.)(492)

Labyrint srdce i světa [Labyrinth of heart as well as world] / Pavel Popelka - [čeština]

In: Unie Comenius : bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 68-70.

Zpráva o výstavě Labyrint srdce i světa - Inspirace Komenským, která se ve dnech 16. 1.–3. 5. 2009 konala v Comenius museum Naarden. Téma poutníka a hledání vlastního místa ve světě, který nás obklopuje, je aktuální i dnes a stalo se hlavním obsahem expozice. Výstavní projekt vznikl ve spolupráci s Muzeem J. A. Komenského v Uherském Brodě a využil jeho sbírku kreseb M. Husáka na toto téma. Osobnost umělce.

010

061.4(Komenský, J.A.):069(Komenský, J.A.)

Nová stálá expozice v Pedagogickém muzeu J. A. Komenského v Praze [New permanent display in the Comenius Educational Museum in Prague] / Jan Šimek – 2 fot. - [čeština]

In: Unie Comenius : bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 54-56.

Zpráva o stálé výstavě v Pedagogickém muzeu J. A. Komenského v Praze, která byla zpřístupněna dne 10. února 2009. Dvanáct tematických okruhů pod souhrnným názvem Odkaz J. A. Komenského. Tradice a výzvy české vzdělanosti Evropě. Informační náplň výstavy a typy exponátů. Pracovníci, kteří se podíleli na koncepci výstavy. Její přijetí ze strany veřejnosti.

011

061.4(Komenský, J.A.):069(Komenský, J.A.)

Odkaz J. A. Komenského. Tradice a výzvy české vzdělanosti Evropě : nová moderní expozice v Pedagogickém muzeu J. A. Komenského v Praze [Legacy of J. A. Comenius. Traditions and challenges of Czech scholarship to Europe : new-fashioned exhibition in the Comenius' Museum of Education in Prague] / Markéta Pánková - 10 pozn., 4 fot. - [čeština]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 354-358.

Zpráva o nové stálé expozici v Pedagogickém muzeu J. A. Komenského v Praze, která byla otevřena 12. února 2009 v prostorách muzea pod názvem Odkaz J. A. Komenského. Tradice a výzvy české vzdělanosti Evropě. Uspořádání a obsah výstavy a její zaměření. Plány na doplňování expozice krátkodobými výstavami. Informační brožura vydaná k zahájení expozice.

012

061.4(Komenský, J.A.):081(Komenský, J.A.)

Postřehy z výstavy u příležitosti 350. výročí vydání Komenského souboru pedagogických prací Opera didactica omnia [Perceptions from the exhibition to the 350th anniversary of the edition of Comenius' Opera didactica omnia] / Jana Ondrejčková - [čeština]

In: Unie Comenius : bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 3.

Informace o výstavě, kterou Pedagogické muzeum J. A. Komenského v Praze uspořádalo ve spolupráci s Muzeem Komenského v Přerově při příležitosti 350. výročí prvního vydání souboru pedagogických prací Komenského nazvaného Opera didactica omnia a konání mezinárodní komeniologické konference v Praze roku 2007. Autorka příspěvku vysoce hodnotí publikaci D. Čapkové Opera didactica omnia, kterou dostávali účastníci konference, a vystavení starého tisku díla Opera didactica omnia z r. 1657. Pedagogické myšlenky J. A. Komenského jsou stále platné.

VĚDECKÉ INSTITUCE

013

061.22(Komenský, J.A.):37

Zpráva o činnosti Unie Comenius za rok 2008 s výhledem na rok 2009 [Report on the activities of the Unie Comenius in the year 2008 with the prospect for year 2009] / Předsednictvo UC - [čeština]

In: Unie Comenius : bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 25-30.

Zpráva je uvedena informací o přestěhování kanceláře Unie Comenius do budovy Základní školy na náměstí Jiřího z Poděbrad v Praze 3 a o tom, že Unie Comenius byla dne 12. 11. 2009 přijata za člena Rady vědeckých společností ČR. Zabývá se dále činností Unie Comenius, a to v oblasti vědecko–publikační, popularizační a spolupráce se školami, pracemi na Encyclopaedia Comeniana a spoluprací s komeniologi doma i v zahraničí. V závěru zveřejňuje plán činnosti na rok 2009.

VÝROČÍ, JUBILEA

014

929(Popelka, P.)

Ave Pavel [Greetings to Paul] / Juraj Hamar - 2 fot. - [slovenština]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 329-331.

Vzpomínky Juraje Hamara na setkávání s Pavlem Popelkou, ředitelem Muzea J. A. Komenského v Uherském Brodě, při příležitosti jeho šedesátých narozenin. Autor charakterizuje jubilentovy rozsáhlé zájmy.

015

929

Jubileá členů Unie Comenius v roce 2009 [Jubilees of the Unie Comenius members in the year 2009] / Martin Steiner - [čeština]

In: Unie Comenius : bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 59-60.

Stručná připomínka životních výročí a práce českých a slovenských komeniologů. V roce 2009 se týká J. Pšenáka, V. Přívratského, M. Pánkové, J. Uhlířové, litevské členky Unie Comenius I. Rašimiené, M. Šašinkové z Nivnice a A. Nastoupilové z Mladé Boleslavi. Osmdesáti pěti let se dožívá R. Palouš. Unie Comenius nezapomíná ani na zemřelé členy. Devadesáti pěti let by se dožila M. Semotanová, osmdesáti let J. Pešková a D. Kožmínová.

016

929(Floss, P.)

Pavel Floss sedmdesátiletý [Pavel Floss seventy year old] / Martin Steiner - [čeština]

In: Filosofický časopis - ISSN 0015-1831 - Roč. 58, č. 3 (2010), s. 468-472.

Při příležitosti sedmdesátých narozenin P. Flosse (22. 9. 2010) shrnuje M. Steiner informace o jeho životě a díle. Vychází z rodinného prostředí, kde P. Floss získal lásku k literatuře a k humanitním vědám, pokračuje studiem historie, filozofie a českého jazyka a působením v Okresním vlastivědném muzeu v Přerově a v Muzeu J. A. Komenského v Uherském Brodě. Vypočítává jeho další aktivity (působení na Střední umělecko–průmyslové škole, založení kolokvií a časopisu Studia comeniana et historica atd.). Podrobně si všímá jeho celoživotního zájmu o dílo a filozofii J. A. Komenského, který se odráží i v účasti na pořádání výstav a v literární činnosti.

MUZEA

017

069(Komenský, J.A.):026.07

Komeniologický přírůstek do knihovny uherskobrodského muzea [Comeniological acquisition to the library of the Comenius Museum in Uherský Brod] / Martin Steiner - [čeština]

In: Unie Comenius : bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 70-71.

Informace o knižním souboru tzv. revelací z r. 1665 (bez místa vydání, pravděpodobně v Leydenu) pod názvem Lux e tenebris, který nedávno získalo Muzeum J. A. Komenského v Uherském Brodě. Porovnání tohoto exempláře s výtisky, které už české a moravské knihovny vlastní. Jeho odlišnosti. Zdůvodnění tohoto druhého vydání díla, první vyšlo r. 1657 s názvem Lux in tenebris.

018

069(Komenský, J.A.)

Stodvacet let Muzea Komenského v Přerově [One hundred and twenty years of the Comenius Museum in Přerov] / František Hýbl - [čeština]

In: Unie Comenius : bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 57-58.

Založení prvního komeniologického muzea na našem území r. 1888. Zakladatelem byl ředitel měšťanské školy F. Slaměník (1845–1919). Jeho sběratelská činnost týkající se díla Komenského, českých kancionálů a biblí. Publikace odborných článků. Sběratelství předmětů, které se vztahují k dějinám českého školství. Rekonstrukce přerovského zámku a sloučení regionálního Městského muzea v Přerově (vzniklo r. 1902) a Muzea Komenského na počátku 30. let 20. století v jeho prostorách. Oslavy 120. výročí vzniku muzea v r. 2008.

019

069(Komenský, J.A.):929.001.5(Komenský, J.A.)

Zpráva o činnosti Muzea J. A. Komenského v Uherském Brodě za rok 2008 [Report on the activities of the Comenius' Museum in Uherský Brod in the year 2008] / Pavel Popelka - 5 tab., 14 fot. - [čeština]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 386-409.

Zpráva o činnosti Muzea J. A. Komenského v Uherském Brodě za rok 2008 zachycuje počet a zařazení pracovníků muzea v daném období, jeho majetek, příjmy a výdaje a rozpočet. Zabývá se sbírkotvornou činností, péčí o sbírky a vědeckovýzkumnou činností. Mezi prováděnými pracemi je i činnost ediční a výstavní, která se dělí na výstavy uspořádané v ČR a v zahraničí. Pozornosti neunikly ani kulturní akce (celkem 24) a spolupráce s domácími institucemi. V neposlední řadě se pracovníci muzea věnovali publicistice a popularizační činnosti.

EDICE DÍLA

020

081(Komenský, J.A.):2(Komenský, J.A.)

Antisociniánské spisy Jana Amose Komenského : nová edice Erwina Schadela
[Antisocinian works of Johan Amos Comenius : new edition of Erwin Schadel] /
[Recenzent] Jan Kumpere - [čeština]

In: Unie Comenius : bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 4-8.

Recenze na: Johann Amos Comenius, Antisozinianische Schriften. Deutsche Erstübersetzung. Teil 1 - 3 / In Zusammenarbeit mit Jürgen Beer, Horst Bulitta, Regine Froschauer, Otto Schönberger kommentiert herausgegeben von Erwin Schadel - 1. vyd. - Frankfurt am Main : Peter Lang, 2008.

Obsah tří svazků prvního překladu antisociniánských spisů J. A. Komenského do němčiny. Ocenění přesnosti a vysoké odborné úrovně překladu i vysvětlujících poznámek. Drobná výtka je adresována jen neexistenci výkladu příčin vzniku těchto spisů.

FILOZOFIE

021

14(Descartes, R.):14(Komenský, J.A.):37(Komenský, J.A.)

K některým podnětům Komenského pojetí celku ve vzdělávání, výchově
[Comenius' concept of the whole in education and upbringing] / Dagmar Čapková -
[čeština] - Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy - ISSN 0323-0449 - Roč. 135, č. 2, (2010/2011), s. 10-13.

Rozdíl mezi karteziánskou filozofií a komeniánskou pansofií je (mimo jiné) založen i na rozdílném pojetí člověka, na odlišném typu racionalismu. Descartes ovlivnil svým racionalismem přírodní vědy a moderní filozofii. Komenský nabídl svým dílem mnoho podnětů pro celoživotní výchovu a univerzální reformu života.

022

14:32:325.254:284

Komenského souputníci v chiliastickém kvasu. Ohlédnutí za výrazným příspěvkem české historiografie k poznání ideologie středoevropského protestantismu v bouřlivém 17. století aneb : Vladimír Urbánek, Eschatologie, vědění a politika. Příspěvek k dějinám pobělohorského exilu [Comenius' fellows in chiliastic unrest. Important contribution of Czech historiography to the knowledge of ideology of middle-age Protestantism in stormy 17th century or : Vladimír

Urbánek, Eschatology, Knowledge and Politics] / [Recenzent] Jan Kumpere - [čeština]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 303-306.

Recenze na: Eschatologie, vědění a politika : příspěvek k dějinám myšlení pobělohorského exilu / Vladimír Urbánek - 1. vyd. - České Budějovice : Historický ústav Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2008 - 303 s., 30 obrazových příloh, 770 poznámek pod čarou - ISBN 978-80-7394-076-8

Rozsáhlá recenze kladně hodnotí autorovu znalost literatury k tématu i promyšlenou strukturu knihy. Zabývá se každým z trojice jejich protagonistů: Šimonem Partlicem, Pavlem Felgenhauerem i Ondřejem Habervešlem z Habernfeldu a zjišťuje, jak jejich filozofické směřování k chiliasmu ovlivnil jejich původ a vzdělání. Vyzdvihuje i autorovo úsilí osvětlit chiliasmus a milenarismus J. A. Komenského jako přirozenou součást dobového myšlení.

023

37(Komenský, J.A.):14(Komenský, J.A.):14(Kusánský, M.):14(Bacon, F.):14(Campanella, T.)

Kusánský - Bacon - Campanella a Komenský [Cusanus - Bacon - Campanella and Comenius] / Radim Palouš - 1 fot., 8 pozn. - [čeština]

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy - ISSN 0323-0449 - Roč. 135, č. 2 (2010/2011), s. 14-17.

V druhé polovině 17. století byli pro Komenského inspirací tři předkateziánští filozofové, Mikuláš Kusánský, Francis Bacon a Tomáš Campanella. Kusánského docta ignorantia se mění na cestu školy k vědění všech. Baconova induktivní metoda se mění na emendaci "rerum humanarum". Campanellova reflexe o státoporném uspořádání společnosti se u Komenského mění v plán na školu.

024

14(Komenský, J.A.)

Matteo Raffaelli: Macht, Weisheit und Liebe : Campanella und Comenius als Vordenker einer freidvoll globalisierten Weltgemeinschaft [Matteo Raffaelli: Síla, Moudrost a Láska : Campanella a Komenský jako předchůdci svobodného globalizovaného světového společenství] / [Recenzent] Věra Schifferová - 16 pozn. - [čeština]

In: Filosofický časopis - ISSN 0015-1831 - Roč. 58, č. 4 (2010), s. 632-634.

Recenze na: Macht, Weisheit und Liebe : Campanella und Comenius als Vortdenker einer freidvoll globalisierten Weltgemeinschaft / Matteo Raffaelli - 1. vyd. - Frankfurt am Main : Peter Lang, 2009.

Recenze disertační práce vypracované na bamberské univerzitě pod vedením Erwina Schadela a zaměřené na triadickou problematiku u sv. Augustina, R. Descartesa, T. Campanelly a J. A. Komenského. Recenzentka stručně uvádí obsah jednotlivých kapitol. Považuje tuto disertační práci za přínosnou.

025

14:32:325.254

Vladimír Urbánek, Eschatologie, vědění a politika : příspěvek k dějinám myšlení pobělohorského exilu [Vladimír Urbánek, eschatology, knowledge and politics : contribution to the history of thinking of the Czech exile] / [Recenzent] Jan Kumpera - [čeština]

In: Unie Comenius: bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 9-13.

Recenze na: Eschatologie, vědění a politika : příspěvek k dějinám myšlení pobělohorského exilu / Vladimír Urbánek - 1. vyd. - České Budějovice : Historický ústav Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2008 - 303 s., 30 obrazových příloh, 770 pozn. pod čarou - ISBN 978-80-7394-076-8

Velmi pochvalná recenze publikace zabývající se důležitou součástí myšlení a vnímání světa v 17. století a výkladem života a díla tří pobělohorských exulantů, kterým dosud nebyla (vyjma práce autora recenzované knihy) věnována zasloužená pozornost. Jde o S. Partlicia, P. Felgenhauera a O. Habervešla z Habernfeldu. Recenzent se zabývá kompozicí díla (každému protagonistovi je věnována kapitola), v závěrečné části je pojednáno o eschatologii a jejím dějinném schématu, jak se vytvářelo ve střední Evropě.

TEOLOGIE

026

272:241:929(Komenský, J.A.)

Jan Ámos Komenský očima Daniela Hermana / Daniel Herman - [čeština]

In: Exulant Jan Amos Komenský : sborník konference s mezinárodní účastí k 380. výročí odchodu Českých bratří a Jana Amose Komenského do zahraničního exilu : Janské Lázně, 19.–21. září 2008 - 1. vyd. - Praha : Heosforos, 2009 - ISBN 978-80-904085-1-7 (brož.) - s. 110-115.

Osobní vyznání bývalého mluvčího České biskupské konference D. Hermana. Ve svém příspěvku líčí svoji cestu ke katolictví a studiu katolické teologie, během níž se seznámil i s protestantskými duchovními. Zabývá se i vztahem k osobnosti a dílu J. A. Komenského. Přiznává, že na něho hluboce zapůsobil Labyrint světa a ráj srdce a Kšaft umírající matky, Jednoty bratrské. Vyzdvihuje mravní sílu Komenského, s níž se vyrovnával s hrůzami války i osobními tragédiemi. Obdivuje i jeho pevnost ve víře, pro kterou byl ochoten odejít do celoživotního exilu.

027

2(Komenský, J.A.):14(Komenský, J.A.)

Johann Amos Comenius. Antisozinianische Schriften / [Recenzent] Tomáš Nejeschleba - [čeština]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 301-303.

Recenze na: Antisozinianische Schriften / Jan Amos Komenský - 1. vyd. - Frankfurt a. M. : Peter Lang, 2008.

Recenzent chválí překlad antisociálních spisů J. A. Komenského do němčiny a lituje, že do češtiny nebyla tato díla prozatím přeložena. Upozorňuje, že čtenář, který nemá předchozí znalosti problematiky, bude muset používat ještě další literaturu. Antisociální spisy jsou podle recenzenta důležité pro poznání pozdního myšlení Komenského, který rozpoznal nebezpečí racionalismu a viděl východisko v triadismu. Nedořešení problematiky dnešního vnímání triadismu. Potřeba kritické edice antisociálních spisů v češtině.

028

2(Komenský, J.A.):172.3

K pojetí tolerance u J. A. Komenského [To the Comenius' concept of tolerance] / Martin Steiner - 27 pozn. - [čeština]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 56-61.

Terminologické vymezení pojmů tolerance, resp. reconciliatio (smíření) a veritas et pax (pravda a mír) u J. A. Komenského. Jeho přístup k toleranci ve spisech De colloqui Thoruniensis apparatus cogitationes quaedam a De controversia circa ritum acceptionis in Sacra coena Panis et Calicis prioris et posterioris ortisque inde contentationibus iudicium J. A. Comenii, které byly vydány v souboru De regula fidei iudicium duplex.

029

261.7:284:651.7

Multikonfesionální soužití v době náboženské svobody : čeští a moravští nekatolíci mezi Majestátem a stavovským povstáním ve světle zpráv archivu Matouše Konečného [Multiconfessional coexistence in the period of religious freedom : Czech and Moravian Protestants between Rudolf's Letter of Majesty and Czech revolt in the light of reports from Matouš Konečný's archives] / Jiří Just - 49 pozn., 3 fot. - [čeština]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 249-266.

Podpis Majestátu Rudolfova v červenci r. 1609. Jeho obsah. Rozpory mezi jednotlivými nekatolickými konfesemi v konzistoři podobojí. Konflikty Jednoty bratrské s ortodoxními luterány. Vzájemné vztahy biskupů v Jednotě bratrské (Matěj Cyrus z Habějova, Jan Cyrillus Třebíčský, Jan Korvín Lanškrounský). Otázka svěcení kněží Jednoty a postoj ostatních protestantských církví. Problematika konverzí.

POLITIKA

030

32(Komenský, J.A.):885.0(Komenský, J.A.)

K pojetí politiky v Komenského Obecné poradě o nápravě věcí lidských [Comenius' concept of politics in General Consultation on an Improvement of All Things Human] / Věra Schifferová - 1 fot., 28 pozn. - [čeština]

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy - ISSN 0323-0449 - Roč. 135, č. 2 (2010/2011), s. 25-30.

Článek je zaměřen na některé důležité aspekty pojetí politiky v Komenského Obecné poradě o nápravě věcí lidských. Pozornost je soustředěna na Komenského etickou dimenzi politiky, která je nadčasovým myšlenkovým odkazem, v němž může i dnešní člověk nalézt inspiraci k promyšlení problémů současného politického života.

031

32(Komenský, J.A.):14(Komenský, J.A.)

Komenského predstavy o jednote Európy a sveta / Igor Kišš - [slovenština]

In: Exulant Jan Amos Komenský : sborník konference s mezinárodní účastí k 380. výročí odchodu Českých bratří a Jana Amose Komenského do zahraničního exilu : Janské Lázně, 19.–21. září 2008 - 1. vyd. - Praha : Heosforos, 2009 - ISBN 978-80-904085-1-7 (brož.) - s. 33-38.

J. A. Komenský byl sice původem Moravan s rodinnými kořeny na Slovensku, ale celý život byl také Evropanem. Důvodem tohoto jeho postoje nebylo jen osobní poznání velké části západní i východní Evropy, ale i válečné události, které ovlivnily značnou část jeho života. Velmi brzy dospěl k přesvědčení, že rozpory mezi jednotlivci i národy by se neměly řešit silou, ale dialogem. Myšlenka tolerance (náboženské i politické) věnoval převážnou část svého díla. Jeho představy se začaly částečně uskutečňovat v druhé polovině 20. století. To, co se zatím podařilo, má ale daleko k dokonalosti.

032

32(Komenský, J.A.):341.218

Stát : latinsky respublica [State : respublica in Latin] / Alena Nastoupilová, Martin Steiner - [čeština] - Obsahuje bibliografické odkazy

In: Unie Comenius : bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 17-19.

Několik etap přemýšlení J. A. Komenského o významu a poslání státu. V první z nich se zabýval problematikou života národa a jeho sociálním stavem. Později se věnoval problematice moderního státu a mezinárodní organizace (Šťěstí národa). Definici národa zpracoval v Pansofickém slovníku. Za nejlepší státní formu zpočátku považoval monarchii. Za přirozenou formu označoval demokracii, aristokracii (oligarchii) potom za nejodolnější proti přehmatům. V poslední etapě života, když psal Obecnou poradou, preferoval stavovský stát se smíšenou ústavou, která by kombinovala přednosti ostatních typů vlády. Každé zřízení by však mělo mít dobré a pevné zákony.

PEDAGOGIKA

033

37(Komenský, J.A.)

J. A. Komenský po 340 letech [Comenius 340 years after] / Josef Maňák - 1 fot. - [čeština]

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy - ISSN 0323-0449 - Roč. 135, č. 2 (2010/2011), s. 18-20.

Připomenutí osobnosti a myšlenek J. A. Komenského jako nadčasového odkazu pro moderní směry výchovy a vzdělávání. Komenského pojetí přirozenosti a svobody koncepčně směřující k didaktické zásadě "Učícímu se náleží práce, vyučujícímu její řízení".

034

37(Komenský, J.A.):929.001.5(Komenský, J.A.):929(Čapková, D.)

Komeniologie jako celoživotní proces a také cesta k moudrosti života [Comeniology as life-long process and a way towards the wisdom of life] / Dagmar Čapková ; [Autor interview] Miroslav Janda - 1 fot. - [čeština]

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy - ISSN 0323-0449 - Roč. 135, č. 2 (2010/2011), s. 5-10.

Uznávaná pedagožka a komenioložka Dagmar Čapková hovoří o přínosu Jana Amose Komenského pro české školství minulosti a současnosti. Rozhovor se v krátkosti dotýká i biografie profesorky Čapkové, jejího díla a pracovních aktivit.

035

37(Komenský, J.A.):14(Komenský, J.A.)

Komenský časový a nadčasový : problém takzvané aktuálnosti Komenského odkazu [Timeless Comenius : topicality of his heritage] / Jan Hábl - 1 fot., pozn. - [čeština] - Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy - ISSN 0323-0449 - Roč. 135, č. 2 (2010/2011), s. 47-53.

Filozoficko pedagogická podstata Komenského díla a jeho přínos pro současnost. Naznačení hermeneutického horizontu, který by pomohl překonat tradiční interpretaci Komenského a umožnil ho tak chápat jako veskrze moderního myslitele - didaktika.

036

37.01:37(Komenský, J.A.):37.015.2:159.923.2:37.013.73:37.017.924

Lekce z lidskosti : antropologické inspirace z díla Jana Amose Komenského [Lesson in Humanity : Anthropological Inspirations from the Work of Comenius] / Jan Hábl - [čeština] - Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogická orientace - ISSN 1211-4669 - Roč. 20, č. 1 (2010), s. 5-15.

Studie pojednává o problematice pedagogické humanizace. Autor analyzuje a identifikuje příčiny moderní krize lidskosti i jejího pedagogického utváření, jež spočívá v antropologickém redukcionismu souvisejícím s post-osvíceneckou restrikcí transcendentního rozměru humanity. Jako alternativu k problematice moderní antropologii studie předkládá Komenského pojetí lidskosti, které skýtá inspirativní materiál pro humanizační úsilí současné pedagogiky.

037

37(Komenský, J.A.):376.545:37.03:159.928

Náhled Komenského na poznávání talentů : fiktivní rozhovor [Comenius' view of recognizing talents : fictitious interview] / Zdenka Veselá - 1 fot. - [čeština] - Obsahuje bibliografické odkazy: 3

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy - ISSN 0323-0449 - Roč. 135, č. 2 (2010/2011), s. 39-42.

Fiktivní rozhovor autorky s J. A. Komenským na téma rozpoznávání talentu u dětí a žáků a důležitost jeho rozvíjení a podpory.

038

37.035.461:37(Komenský, J.A.):371.384

O 7. ročníku celostátní soutěže "Komenský a my" [On the 7th year of national competition "Comenius and we"] / Jana Přívratská - [čeština]

In: Unie Comenius: bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 31-33.

Organizace, sponzoři, témata literární a výtvarné části soutěže a výsledky sedmého ročníku celostátní soutěže "Komenský a my", jejíž republikové kolo se konalo ve dnech 25.–27. března 2009.

039

885.0:371.382:371.65:373.3

Okna do časů minulých [Windows to times passed far away] / Aleš Kapsa, Lucie Kubišová - 3 fot., 1 obr. - [čeština]

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy - ISSN 0323-0449 - Roč. 135, č. 2 (2010/2011), s. 54-56.

Článek představuje projekt Muzea J. A. Komenského v Praze určený pro žáky základních škol s názvem Orbis pictus, aneb, Okna do časů minulých. Jde o interaktivní asi hodinovou hru, která má žáky zábavnou formou seznámit se stejnojmenným dílem J. A. Komenského Orbis sensualium pictus.

040

173.7:392.3:37.018.11:37(Komenský, J.A.)

Podnety pro výchovu k rodičovství a pro rodinný život [Impetuses for education to parenthood and for family life] / Viera Žbirková - 1 fot. - [slovenština] - Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy - ISSN 0323-0449 - Roč. 135, č. 2 (2010/2011), s. 31-35.

Autorka věnuje pozornost podnětným myšlenkám Jana Amose Komenského týkajícím se rodiny, rodinného života a výchovy k rodičovství z Obecné porady o nápravě věcí lidských.

041

37(Komenský, J.A.):37.032:37.034

Problematika mravní výchovy v díle J. A. Komenského [The problem of moral education in Comenius' works] / Bohumíra Šmahelová - [čeština] - Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy - ISSN 0323-0449 - Roč. 135, č. 2 (2010/2011), s. 43-46.

Mnohé problémy, které se vyskytují v dnešní době, trápily již J. A. Komenského. Náprava světa je možná podle Komenského pouze výchovou, kterou však nelze oddělit od vzdělání. Vzdělání Komenský nepovažuje za cíl, ale pouze za prostředek kultivace osobnosti. Komenského názory na mravní výchovu, které se odrážejí v jeho dílech, jsou aktuální i v dnešním světě.

042

37(Komenský, J.A.)

Radim Palouš: Paradoxy výchovy / [Recenzent] Aleš Prázný - [čeština]

In: Filosofický časopis - ISSN 0015-1831 - Roč. 58, č. 4 (2010), s. 623-627.

Recenze na: Paradoxy výchovy / Radim Palouš - 1. vyd. - Praha : Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2009.

Recenze knihy, která se zabývá ontologií výchovy. Výchova by neměla být jen zprostředkováváním poznatků, ale měla by mít dialogický charakter. Autor aktualizuje odkaz J. A. Komenského, pro kterého je cílem vzdělávání člověk, který se podílí na vývoji světa. Dnes stojí výchova před výzvou spojit pragmatičnost s duchovnem. Jde tedy zvláště o mravní výchovu, o výchovu k harmonii s přírodou a k novému chápání toho, co nás obklopuje a co se člověk snaží stále hlouběji poznat. A to i s rizikem, že na konec poznání nikdy nedojde. Závěr knihy tvoří úvaha o gerontagogice, tedy Komenského Škole stáří, dnes stejně jako celá publikace značně aktuální.

043

37(Komenský, J.A.):37.013.42

Sociálno–pedagogické myslenie v diele J. A. Komenského : inšpirácia pre súčasnú sociálnu pedagogiku [Socio–pedagogical thinking in the works of Comenius] / Jolana Hroncová - 1 fot., pozn. - [slovenština] - Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy - ISSN 0323-0449 - Roč. 135, č. 2 (2010/2011), s. 36-38.

Príspevek se zabývá vymezením osobnosti J. A. Komenského v jeho myslitelsko–vychovateľském díle a podílu socializace v jeho sociálně pedagogickém odkazu.

044

37.035.461:37(Komenský, J.A.)(437.6)

Správa zo slávnostného vyhodnotenia 6. ročníka celoslovenskej literárnej a výtvarnej súťaže "Komenský a my" [Report from the festival assessment of the 6th year of Slovak national competition "Comenius and We"] / J. Ivanovičová, A. Pavličková - [slovenština]

In: Unie Comenius : bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 45-46.

Zpráva o organizaci, sponzorech a tématech 6. ročníku celoslovenské soutěže pro žáky základních a středních škol "Komenský a my". Tato soutěž, která má literární a výtvarnou část, navazuje na stejnojmennou soutěž, která probíhá v Čechách a na Moravě. Výsledky celoslovenského kola.

045

37.017.7

Unie Comenius opět řeší evropský projekt [Unie Comenius solves again European project] / Vladimír Přívratský - [čeština]

In: Unie Comenius : bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 14-15.

Informace o projektu financovaném Evropským sociálním fondem a zaměřeném na jedné straně na toleranci, vstřícnost a pomoc, na druhé proti xenofobii, rasistickému smýšlení a projevům šikany, které se objevují v české společnosti. Projekt vznikl v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Projekt v České republice řeší skupina členů UC vedená autorem této informace. Má pomoci zvláště při navazování dobrých vztahů mezi Čechy a přistěhovalci, hlavně těmi, kteří mají odlišnou barvu pleti a přicházejí z oblastí s odlišnou kulturou.

046

37(Komenský, J.A.):2(Komenský, J.A.):371.5

Vliv Jednoty bratrské na Komenského koncept tolerance a intolerance ve výchově [Influence of the Unity of Brethren on Comenius' concept of tolerance and intolerance in education] / Jana Uhlířová - 11 pozn. - [čeština] - Obsahuje bibliografické odkazy: 13

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 50-55.

Pojetí tolerance vychází u J. A. Komenského ze znalosti teologie, jejímž hlavním pramenem byla Bible. Z ní pro něho vyplývá přesvědčení, že tolerance jako jediná umožňuje soužití lidí různé náboženské víry: víra je dar od Boha, a proto ji nelze nikomu vnucovat. Život každého jednotlivce však má mít řád. Vypracování a uplatňování kázeňského řádu je přínosem Jednoty bratrské. Komenský zavádí řád a pořádek v první řadě do škol. Je v něm trpělivost k běžným prohřeškům žáků, ale vážné překročení řádu se trestá.

KORESPONDENCE

047

651.7:929(Kvačala, J):929(Koreň, Š.)

Ján Kvačala a Štefan Koreň : vzťah žiaka a učiteľa vo svetle korešpondencie Š. Koreňa [Ján Kvačala and Štefan Koreň : Relation of teacher and pupil in the correspondence of Š. Koreň] / Libor Bernát, Ľubica Vašková - 38 pozn., 2 fot. - [slovenština]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 381-386.

Obsah korespondence Š. Koreňa (1805–1893), profesora v Aszódě a v Sarvaši, kde v letech 1872–1880 studoval J. Kvačala. Š. Koreň byl jeho učitelem. S Kvačalou si dopisoval v letech 1884–1892, zachovaly se však jen jeho dopisy. Vyplývá z nich, že si svého žáka velmi vážil, povzbuzoval ho ve studiu a měl radost z jeho studijních úspěchů i ze zisku prvních zaměstnání. Ukazuje se také jeho porozumění pro osobní záležitosti jeho žáků a nesmírná láska ke knihám a touha po vlastním vzdělávání, která u něho přetrvala až do vysokého věku.

048

373.5:373.542:2(Komenský, J.A.):651.7:284

Studium kněžského dorostu Jednoty bratrské v letech 1610 - 1618 [Studies of future priests of the Unity of Brethren in years 1610 - 1618] / Markéta Růčková - 77 pozn., 1 graf, 2 fot. - [čeština]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 200-215.

Tématem předkládané práce je zveřejnění dílčích výsledků studia nálezu písemností bratrského biskupa M. Konečného, ke kterému došlo r. 2006 v Mladé Boleslavi. Jde o korespondenci týkající se studia nadaných mladíků z Jednoty bratrské na zahraničních školách. Autorka se zabývá jejich výukou doma, schvalovacím procesem v Jednotě, který odchodu předcházela, a informacemi, které poskytovali biskupům o svém studiu, i těmi, které biskupové získávali jinými cestami. Studenti také museli vyúčtovat finance, které dostali na cestu a pobyt.

LITERATURA A JAZYKOVĚDA

049

82-17:284:929(Konečný, M.)

Kalendář nový pro hvězdáře [New calendar for astronomers] / Aneta Mladějovská - 37 pozn., 1 příl., 2 prameny - [čeština] - Obsahuje bibliografické odkazy: 16

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 268-283.

Kalendář nový pro hvězdáře je satirická báseň nalezená v pozůstalosti biskupa M. Konečného v Mladé Boleslavi. Obrací se proti zastáncům magie a prorokům, kteří provozují modloslužbu. Autor bohatě využívá podobenství, která mu nabízí Starý zákon. Dokazuje, že jen Bůh má moc vládnout našemu světu. Znamení světél (hvězd) mohou rozumět jen dobří lidé, kteří mají tento dar od Boha. Báseň má blízko k Theatrum divinum M. Konečného, který ale zřejmě není jejím autorem. Je obrazem reakce Jednoty bratrské na soudobou módu.

050

885.0:061.4(De Geer):929(De Geer)

Vladimír Hobrlant, Rod De Geerů : patricijové doby Komenského a některé otázky jejich vzájemných vztahů / [Recenzent] J. Pánek - [čeština]

In: Český časopis historický - Roč. 108, č. 4 (2010), s. 729.

Recenze na: Rod De Geerů: patricijové doby Komenského a některé otázky jejich vzájemných vztahů / Vladimír Hobrlant - 1. vyd. - Naarden : Comenius Museum, 2010.

Pochvalná recenze drobnější práce práce věnované rodu De Geerů, dlouholetých podporovatelů J. A. Komenského. Dějiny tohoto rodu však dosud zůstávaly poněkud v pozadí. Recenzent chválí autorův přístup k tématu i zpracování doprovodného materiálu, vytýká mu jen některé nedoložené citace z použitých pramenů a nedostatečný popis portrétů členů rodu (publikace vznikala souběžně s výstavou v naardenském muzeu).

ŽIVOT A DÍLO

051

929(Figulus-Jablonský, P.)

Petr Figulus : rodák z Jablonného nad Orlicí [Petr Figulus : native of Jablonné nad Orlicí] / Jan Kumpera - 2 fot., biogr. pozn. - [čeština]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 351-353.

Původ a životní osudy P. Figula–Jablonského (1619–1670) od jehož narození v roce 2009 uplynulo 390 let. Členství jeho rodičů v Jednotě bratrské, jejich emigrace v roce 1628 a pobyt v Lešně, kde se Petr stal žákem a později spolupracovníkem a zetěm J. A. Komenského. Jeho činnost v Jednotě, jazykové nadání a působení v Polsku a Pobaltí po požáru Lešna r. 1656. Děti pocházející z manželství s Alžbětou Komenskou a jejich dnešní potomci.

052

929(Turnovský, S. T.):2

Simeon Theophilus Turnovius (1544–1608) - první bratrský teolog unie = Simeon Theophilus Turnovius (1544–1608) - der erste Unionstheologe der Böhmischen Brüder / Dietrich Meyer - 26 pozn. - [němčina]

In: Exulant Jan Amos Komenský : sborník konference s mezinárodní účastí k 380. výročí odchodu Českých bratří a Jana Amose Komenského do zahraničního exilu : Janské Lázně, 19.–21. září 2008 - 1. vyd. - Praha : Heosforos, 2009 - ISBN 978-80-904085-1-7 (brož.) - s. 39-62.

Život a dílo jednoho z předních teologů Jednoty bratrské v 16. a na počátku 17. století. V r. 1548 odešel s rodiči do Polska, kde brzy osiřel. Jeho obsáhlé vzdělání a působení v Jednotě. Celoživotní úsilí o sjednocení s luterány a reformovanými, které se v této době neuskutečnilo. Z jeho činnosti vycházel neúspěšný pokus D. E. Jablonského. Myšlenky obou teologů se uplatnily v r. 1817 v pruské unii.

KOMENIOLOGOVÉ, ŽIVOTOPISY

053

929(Kalivoda, R.)

Dvacet let bez Roberta Kalivody [Twenty years without Robert Kalivoda] / Josef Zumr - 1 fot. - [čeština]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 337-338.

Vzpomínka na R. Kalivodu (1923–1989), jednoho z nejoriginálnějších současných českých myslitelů. Jeho život a komeniologické práce, ve kterých zdůvodnil evropský význam Komenského ve vývoji filozofie od platonismu přes novoplatonismus až po německou klasickou filozofii a Marxovu antropologickou koncepci aktivního člověka. Vztah s J. Patočkou.

054

929(Popelová, J.)

Jiřina Popelová jako komenioložka : několik poznámek / Jakub Hajíček - 100 pozn., 2 fot. - [čeština]

In: Práce z dějin Akademie věd - Praha : Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky, 2009 - ISSN 1803-9448 - Roč.1, č.1 (2009), s. 17-34.

Autor se zabývá tou částí díla filozofky J. Popelové (1904–1985), která byla věnována komeniologii. V úvodu své studie uvádí poměrně rozsáhlou charakteristiku její rozporuplné osobnosti a na tomto podkladu se snaží určit motivy, které J. Popelovou vedly po druhé světové válce k obratu ke komeniologii. Její komeniologickou práci dělí na dvě období, která podrobně charakterizuje. Za vrchol komeniologické činnosti Popelové považuje její hodnocení Obecné porady.

055

929(Palouš, R.)

Palouš Radim : * 6. 11. 1924 Praha [Palouš Radim : born 6. 11. 1924 in Prague] / Martin Steiner - [čeština] - Obsahuje bibliografické odkazy

In: Unie Comenius : bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 21-23.

Vystudoval filozofii a chemii, jejíž didaktice se věnoval. Byl žákem J. Patočky, který ho celoživotně ovlivnil. Působil jako středoškolský, později vysokoškolský učitel (rektorem Univerzity Karlovy byl v letech 1990–1994). Podepsal Chartu 77 a byl jejím mluvčím. V komeniologii se zajímal o propojování filozofie a výchovy. Uspořádal a v samizdatu vydal dílo J. Patočky. Podle této edice byly Patočkovy práce vydány v Německu. Zasloužil se o zavedení filozofie výchovy do postgraduálního studia na pedagogické fakultě UK.

056

929(Pešková, J.)

Pešková, Jaroslava : *20. 3. 1929 Plzeň, +3. 2. 2006 Praha [Pešková, Jaroslava : born 20. 3. 1929 in Pilsen, died 3. 2. 2006 in Prague] / Dagmar Čapková - [čeština] - Obsahuje bibliografické odkazy

In: Unie Comenius : bulletin - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 19-21.

J. Pešková se zabývala hlavně dějinami filozofie a filozofií dějin. Její studia filozofie, historie a pedagogiky. Působení na katedře filozofie FF UK v 50. letech a nucený přechod na katedru pedagogiky. Vliv J. Patočky a fenomenologie na její odborné směřování, ke kterému patřil i zájem o český myšlenkový vývoj. Příklon ke komeniologii a filozofii výchovy. Osobnost a vztah k žákům.

057

929(Pupšys, V.)

Přínos Vladase Pupšyse k šíření idejí Jana Amose Komenského v Litvě [Vladas Pupšys' contribution to broadening ideas of Jan Amos Comenius in Lithuania] / Lilia Žukauskiene - 1 pozn., 4 fot. - [čeština]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 331-333.

Životní osudy V. Pupšyse (29. 5. 1934–29. 1. 2009), litevského pedagoga a komeniologa. Jeho účast na litevském národním hnutí v letech 1988–1991 a návrh na založení univerzity v Klaipedě. Tato instituce zahájila provoz 1. 1. 1991. V. Pupšys jako vysokoškolský pedagog a znalec díla J. A. Komenského. Jeho komeniologické publikace a styky s českými, německými a polskými komeniology. Zájem o osobnost P. Figula–Jablonského, který v Klaipedě působil v letech 1667 - 1670.

058

929(Pleskot, J.)

Za Jaroslavem Pleskotem [Obituary of Jaroslav Pleskot] / Jan Malura - 1 fot. - [čeština]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 335-336.

Původ Jaroslava Pleskota (1924–2009), jeho vysokoškolské studium češtiny a dějepisu a celoživotní působení na vysokých školách a univerzitě v Ostravě. Zájem o dílo J. A. Komenského, z kterého vznikla publikace Fulnecké intermezzo J. A. Komenského, vydaná v r. 1970. Upozornil v ní na to, že dopisy psané Komenským fulneckému augustiniánovi Weldemannovi jsou padělek. Ostatní badatelská a editorská činnost.

059

929(Sook Jong Lee)

Zemřel profesor Sook Jong Lee [Professor Sook Jong Lee has died] / Redakce - 1 pozn., 1 fot. - [čeština] - Obsahuje bibliografické odkazy: 6

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 334-335.

Život a práce korejského propagátora a znalce díla J. A. Komenského, profesora Sook Jong Lee (1945–2009). Jeho studia v Jižní Koreji a v USA a působení v metodistické církvi. S tím souvisel i jeho zájem o teologii a pedagogiku J. A. Komenského a založení Korejsko-české společnosti Komenského v r. 2000. Působení na univerzitě Kangnam v Soulu, kde o Komenském přednášel. Jeho práce o pedagogice a teologii J. A. Komenského a překlady jeho díla. Styky s evropskými a americkými komeniology.

KOMENIOLOGICKÝ VÝZKUM

060

929.001.5(Komenský, J.A.):091:14(Komenský, J.A.)

Existuje další, neznámý rukopis Komenského "Pansofie"? : Pavlu Flossovi k významnému životnímu jubileu [Is there another, unknown, manuscript of Comenius "Pansophy"? : to Pavel Floss' remarkable jubilee] / Věra Schifferová, Martin Steiner - 23 pozn. - [čeština]

In: Filosofický časopis - ISSN 0015-1831 - Roč. 58, č. 3 (2010), s. 379-386.

Stručné shrnutí okolností, za kterých psal J. A. Komenský Obecnou poradu o nápravě věcí lidských, a to nejprve v Lešně, kde její značná část shořela, později znovu v Amsterdamu. Informace D. Čiževského o nálezu díla v knihovně bývalého sirotčince v Halle. Upozornění na dopis českého evangelického teologa F. Bednáře, který v r. 1940 napsal Čiževskému, že měl asi před 30 lety v ruce spis Komenského. Bádání autorů této zprávy však prozatím existenci dalšího opisu Pansofie nepotvrdilo.

061

929.001.5(Komenský, J.A.)

Zielsetzung, Aufgabenfelder und Editionstätigkeiten der Forschungsstelle "Interkulturelle Philosophie und Comenius-Forschung" an der Universität Bamberg [Cíle, úkoly a ediční činnost Výzkumného střediska " Mezikulturní filozofie a bádání o Komenském" na univerzitě v Bamberku] / Bernhard Josef Stalla - 31 pozn., 3 fot. - [němčina]

In: Studia Comeniana et historica - ISSN 0323-2220 - Roč. 39, č. 81-82 (2009), s. 359-370.

Zpráva o činnosti výzkumného střediska na univerzitě v Bamberku, které se zabývá možnostmi dialogu mezi kulturami. Tento dialog vychází z tolerance, mírumilovnosti a vzájemné úcty. Ve spolupráci s českými i světovými komeniology zkoumají pracovníci střediska z tohoto hlediska dílo J. A. Komenského, který se podobným způsobem zasazoval o řešení věroučných i politických konfliktů v 17. století.

HISTORIE

062

943.71:030

Majestát Rudolfa II. [Majesty of Rudolf II] / Dagmar Čapková - [čeština] - Obsahuje bibliografické odkazy.

In: Unie Comenius : bulletin - Praha : Unie Comenius, - ISSN 1213-1776 - Roč. 17, č. 29-30 (2009), s. 16-17.

Heslo z Encyclopaedia Comeniana. Datum vydání a obsah Majestátu Rudolfova. Jeho předchůdkyně Česká konfese a důvody, které císaře Rudolfa II. donutily k podpisu listiny zaručující náboženskou svobodu všem (pánům i poddaným), kdo se hlásili k náboženství pod obojí. Reakce na Majestát ve spisech J. A. Komenského Otázky o Jednotě, Historia o těžkých protivenstvích církve české nebo Historia persecutionum.

063

325.25:325.254:940.2

O pobělohorských exulantech / Edita Štěříková - 19 pozn. - [čeština]

In: Exulant Jan Amos Komenský : sborník konference s mezinárodní účastí k 380. výročí odchodu Českých bratří a Jana Amose Komenského do zahraničního exilu : Janské Lázně, 19.–21. září 2008 - 1. vyd. - Praha : Heosforos, 2009 - ISBN 978-80-904085-1-7 (brož.) - s. 9-19.

Myšlenky J. A. Komenského o vztazích v křesťanské společnosti ve světle katolické reformace. Boj těch protestantů, kteří opouštěli vlast, o označení exulant, ne

emigrant; byli to vyhnanci, kteří se nechtěli vzdát své víry. Reformační praxe, která kromě přesvědčování využívala i násilných prostředků. Příběhy některých exulantů. Tajné odchody poddaných do německých protestantských zemí (Sasko), po r. 1741 do pruského Slezska. Zdejší život exulantů, jejich střediska. Přetrvávající autorita Komenského.

064

325.25:325.254:929(Komenský, J.A.):929(Izrael, J.)(438)

Pobělohorský bratrský exil v Polsku / Marta Bečková - [čeština] - Obsahuje bibliografické odkazy: 6

In: Exulant Jan Amos Komenský : sborník konference s mezinárodní účastí k 380. výročí odchodu Českých bratří a Jana Amose Komenského do zahraničního exilu : Janské Lázně, 19.–21. září 2008 - 1. vyd. - Praha : Heosforos, 2009 - ISBN 978-80-904085-1-7 (brož.) - s. 20-32.

Příčiny odchodu členů českobratrské církve z Čech do Polska po povstání proti králi Ferdinandovi I. v roce 1548. Osobnost J. Izraela a jeho činnost v polské větvi Jednoty bratrské. Politická a hospodářská situace v Lešně v r. 1628 a počátkem 30. let 17. století, v době příchodu J. A. Komenského. Nejdůležitější události v období jeho pobytu v městě v letech 1628–656. Jeho tvůrčí činnost. Zkáza Lešna a odchod do Nizozemska. Vyvrcholení jeho tvorby a celoživotní péče o svěřenou Jednotu. Víra v lepší budoucnost.

EXCERPOVANÉ ČASOPISY A SBORNÍKY

I.

Český časopis historický - Roč. 108, č. 4 (2010) - ISSN 0862-6111

II.

Exulant Jan Amos Komenský : sborník konference s mezinárodní účastí k 380. výročí odchodu Českých bratří a Jana Amose Komenského do zahraničního exilu : Janské Lázně, 19.–21. září 2008 - Praha : Heosforos, 2009 - ISBN 978-80-904085-1-7 - Sg. II 107804V1

III.

Filosofický časopis - Roč. 58, č. 3 (2010) - ISSN 0015-1831

IV.

Filosofický časopis - Roč. 58, č. 4 (2010) - ISSN 0015-1831

V.

Komenský : časopis pro učitele základní školy - Roč. 135, č. 2 (2010/2011) - ISSN 0323-0449

VI.

Pedagogická orientace - Roč. 20, č. 1 (2010) - ISSN 1211-4669

VII.

Práce z dějin Akademie věd - Roč. 1, č. 1 (2009) - ISSN 1803-9448

VIII.

Studia Comeniana et historica - Roč. 39, č.81-82 (2009) - ISSN 0323-2220

IX.

Unie Comenius : bulletin - Roč. 17, č. 29-30 (2009)- ISSN 1213-1776

JMENNÝ REJSTŘÍK

Ve jmenném rejstříku jsou zahrnuti jak původci (autoři, redaktoři, překladatelé apod.), tak osoby, o nichž se pojednává – s výjimkou J. A. Komenského, neboť jeho osoby a díla se do jisté míry týkají všechny zpracované záznamy, a redaktorů opakovaně citovaných periodik a sborníků.

Augustin 024	Froschauer, Regine 020
Bacon, Francis 023	Habervešl z Habernfeldu, Ondřej 022, 025
Bečková-Ringesová, Marta 064	Hábl, Jan 035, 036
Bednář, František 060	Hajíček, Jakub 054
Beer, Jürgen 020	Hamar, Juraj 014
Bernát, Libor 047	Herman, Daniel 026
Budovec z Budova, Václav 001	Hobrlant, Vladimír 050
Bulitta, Horst 020	Hroncová, Jolana 043
Campanella, Tommaso 023, 024	Husák, Milivoj 009
Cyrillus Třebíčský, Jan 029	Hýbl, František 005, 018
Čapková, Dagmar 012, 021, 034, 056, 062	Chrobáková, Marie 003, 004
Čiževskij, Dmitrij 007, 008, 060	Ivanovičová, J. 044
De Geer, Ludvík 050	Izrael, Jiří 064
Descartes, René 021, 024	Jablonski, Daniel Ernst 052
Felgenhauer, Pavel 022, 025	Janda, Miroslav 034
Figulus-Jablonský, Petr 051, 057	Just, Jiří 029
Floss, Pavel 016	Kalivoda, Robert 053

Kapsa, Aleš
039

Kišš, Igor
031

Konečný, Matouš
048, 049

Kopřivová, Anastasie
007

Koreň, Štefan
047

Korvín Lanškrounský, Jan
029

Kožmínová, Drahomíra
015

Kubišová, Lucie
039

Kumpera, Jan
020, 022, 025, 051

Kvačala, Ján
047

Malura, Jan
058

Maňák, Josef
033

Meyer, Ditrich
052

Mladějovská, Aneta
049

Nastoupilová, Alena
015, 032

Nejeschleba, Tomáš
027

Nicolaus Cusanus
023

Ondrejčeková, Jana
012

Palouš, Radim
015, 023, 042, 055

Pánek, Jaroslav
050

Pánková, Markéta
004, 011, 015

Partlic ze Špicberka, Šimon
022

Partlicius, Simon
025

Pavličková, A.
044

Pešková, Jaroslava
015, 056

Pleskot, Jaroslav
058

Popelka, Pavel
009, 014, 019

Popelová-Otáhalová, Jiřina
054

Prázný, Aleš
042

Přívratská, Jana
038

Přívratský, Vladimír
015, 045

Pšenák, Jozef
015

Pupšys, Vladař
057

Raffaelli, Matyěk
024

Rachůnková, Zdeňka
007

Rašimiené, Lilia
015

Růčková, Markéta
048

Rudolf II.
062

Semotanová, Milada
015

Schadel, Erwin
020, 027

Schifferová, Věra 024, 030, 060	Šustová, Magdaléna 002
Schönberger, Otto 020	Turnovský, Simeon Theophilus 052
Slaměník, František 018	Uhlířová, Jana 015, 046
Sokolová, F. 007	Urbánek, Vladimír 022, 025
Sook Jong Lee 059	Vašková, Kubica 047
Stalla, Bernhard Josef 061	Veselá, Zdenka 037
Steiner, Martin 008, 015, 016, 017, 028, 032, 055, 060	z Habějova Cyrus, Matěj 029
Storchová, Lucie 006	ze Žerotína, Karel starší 001
Šašinková, Miroslava 015	Zemek, Petr 001
Šimek, Jan 010	Zilynská, Kateřina 007
Šišková, R. 007	Zumr, Josef 053
Šmahelová, Bohumíra 041	Žbirková, Viera 040
Štěříková, Edita 063	Žukauskiene, Lilia 057

Komeniologická literatura za rok 2011

Eva Berndorffová – Marcela Petrovičová

První vydání

Vydal: Ústav pro informace ve vzdělávání – divize NPKK

Senovážné nám. 26, Praha 1, v roce 2011

<http://www.npkk.cz/opac.php>